

vzhodno Reimsa. Ob Aisni se je po dolgo-trajnem silovitem ognju pričel velik francoski sunek na 40 km široki napadalni fronti.

Z MEZOPOTAMSKEGA BOJIŠČA

V Mezopotamiji prodirajo Angleži proti mestu Samari ob Tigrisu severovzhodno od Bagdada. Samara je oddaljena v zračni črti od Bagdada 105 km. Ob enem prodirajo proti perzijskemu mestu Hanikinu, kjer so se združili z ruskimi četami, ki prodirajo tudi proti Samari. Na kavkaškem bojišču prodirajo Rusi od mesta Bitlisa proti staroslavnemu turškemu mestu Mozul, nekdanj Ninive, v severni Mezopotamiji. Bitlisa je v zračni črti oddaljen od Mozula 250 km, ravnotoliko kakor Samara od Mozula. Na egiptovskem bojišču se pripravljajo Angleži na ofenzivo proti južni Palestini — proti Jeruzalemu.

ZEDINJENE DRŽAVE NAPOVEDALE NEMČIJI VOJNO.

Ameriški senat se je izrekel dne 2. aprila t. l. z 82 proti 6 glasovom za vojno z Nemčijo, dne 6. aprila mu je potem sledila reprezentantska zbornica, in sprejela isti predlog s 373 glasovi proti 50. Odslej se z veliko naglico pripravljajo na vseh mestih in krajih na vojno.

KUBA NAPOVEDALA NEMČIJI VOJNO.

Dne 11. aprila t. l. je izročil kubanski poslanik v Berlinu nemškemu tajniku za zunanje zadeve noto, v kateri sporoča, da prekine njegova vlada diplomatske zveze z Nemčijo ter se smatra z njo v vojnem stanju.

TURČIJA NAPOVEDALA ZEDINJENIM DRŽAVAM VOJNO.

Dne 12. aprila t. l. je prekinila Turčija diplomatske zveze z Zedinjenimi državami in izjavila, da se smatra v vojnem stanju z Ameriko.

PRELOM DIPLOMATIČNIH ZVEZ MED AVSTRIJO IN ZEDINJENIMI DRŽAVAMI

Dne 5. aprila t. l. je bilo naročeno avstro-ogrskemu veleposlaniku v Washingtonu grofu Tarnovskemu, da zahteva svoje potne liste in se vrne z osebnim poslaništvom na Dunaj, ako bi se ameriška reprezentantska zbornica pridružila sklepu senata in se izrekla za vojno z Nemčijo, kar se je takoj naslednje dni že zgodilo.

PRELOM MED BRAZILJO IN NEMČIJO.

Londonski listi so poročali iz Rio de Janeiro, da so diplomatske zveze med Brazilijo in Nemčijo pretrgane.

BOLGARIJA PREKINILA DIPLOMATIČNE ZVEZE Z ZEDINJENIMI DRŽAVAMI.

Reuterjev urad poroča iz Washingtona, da je Bolgarija prekinila zveze z Zedinjenimi državami.

Prvih 6 pesmic opeva predmete iz vojne, tudi snov za pesmi Orel in Ujetnik je vzel z bojnih poljan. Vmes uči ded umuka, ki ga zavrne: Jaz bom mož. Ah, tja h kočii in Sirota vodita k materi. Potem se vrne pesnik sam z mehkim glasovi na grobove svojih roditeljev in sestrice v nadi, da bo tam gori vsem bolje. Prav!

V spomin (bele breze z ozeblimi mladikami ga spominjajo na mrtvo življenje. Jesensko solnce (ga vodi v misli v prihodnjo vigo), enako Zapoznelka. Znana je Aj, na okna. —

S to pesmico se začne najlepši umotvori mladinske literature zadnjih let: Ded odpro sedaj omaro, Dvigajo pete se, Tožiluna (Bosa mora iti po vseh nočni poti.) Tam v oblakih... (Bogek se mu je narodil, Bogek — lučka zlata.) Zima in pomlad, (Otrok si nazaj želi obeh.) Dan (kliče zemljico zlato, da jo prihaja dramit, gret.) Pomlad (deklica s čarovno palico, ki vse oživlja.) Pozdrav pomladi (osivelega starca, ki se mu v oko prikaže solza, izšel jo je spomin gorjup...) Zvečer (nebesni sinček — solnce — vesla v biserne gradove, a jutraj je bil sam nagnal zvezdice in luno spat.) Potoku (govori deklica, da je ne zvabi s seboj odtod, kjer vsak

BOLIVIJA PREKINILA DIPLOMATIČNE ZVEZE Z NEMČIJO.

Južno ameriška ljudovlada je prekinila diplomatske zveze z Nemčijo.

JUŽNA AMERIKA NA STRANI ENTENTE.

Braziljski poslanik je izjavil, da se bodo vse južno-ameriške ljudovlade pridružile Zedinjenim državam. S tem bi izgubila Nemčija 800.000 ton svojih trgovskih ladij.

V AMERIKI ZAPLENJENE LADJE.

Nemških ladij je bilo v severno-ameriških pristaniščih zaplenjenih 98 s 614.183 tonami, v južno-ameriških pristaniščih pa 122 ladij s 436.624 tonami; avstrijskih ladij je bilo zaplenjenih 22 z 102.703 tonami, skupaj 242 ladij z 1.153.510 tonami.

CENTRALNE DRŽAVE NUDIJO RUSIJI MIR.

Na izjavo začasne ruske vlade z dne 11. aprila t. l. glede ruskih vojnih ciljev sta ponudili Avstro-Ogrska in Nemčija Rusiji mir. Ali smo se s tem korakom naše države in njenih zaveznic kaj približali zagaljenemu miru, pokaže bližnja bodočnost.

SIMBOL.

Goriški svet, razjeden Kras — Simbol trpljenja in pa — nas. Kot vrbo ob potoku bolno, zapuščeno, boleti polno, objestni črv jo tam razjeda, mori in srce ji zaseda: Sovrag naš dom in nas napada in želo v dom in nas zabada — pekočo bol med nas prinaša, še grobom našim ne zanaša!

Pa vrba novo moč rodi, razjeden Kras naval drobi! Kot vrbe zeleno mladice pomlaja materi obličje — življenje novo v svet zaklije, v rast zmagonosno se razvije: Tak dom naš nikdar ne omahne, sovražni — krepko — strup izpahne, sovrag — ko z mrežo nas prepreže, naš dom pa spretno jo razveže!

Goriški svet, razjeden Kras, Simbol boleti in pa nas. Zemlja ni naroda rodila, dežel nobena ga nosila: mu bog naklonil le trpljenje, ga v tugi vodil skoz življenje: Med Muro — Adrijo domuje, od nekdanj narod ta zdihuje, odtam, odtod sovrag pritiska, nebroj nadlog domovje stiska!

Le Habsburžanov mili rod — mu varuh vesti bil povsod! V okrije njega je pribežal, nasilnež — ko na dom mu prežal, ko z rojstne grude ga izrival, v domovje smrtno ost porival: Zato cesarja se oklepa z vso vnemo njega duša lepa. Obama Bog daj zmago srečno — in Avstriji pa — slavo večno!

Josip Čonč.

mi glas o domu poje.) Luna (skriva bajke v krilih, poslušaj pesmi in hrani pravljice bednim in imovitim.) Pastirček (prosi dežja, da bo dosti kruha.) Velikonočno voščilo: (Ave! Kličejo poslanci z neba zvončku, vijoli in mladini — srečo dni veselih.) Zjutraj — zvečer — dve roži. Naj grem z njo! (sili otrok pastirček za prodano kravico.) Na polju (sreča deklica s cveticami splasenega zajčka, ki ne pozna cvetja, temveč le strah.) Pesem o kruhu (bo zanimala zlasti danes.) Ob nevihti, (ki gre tja, kamor hoče Bog.) Obsuši (Bog naj okopje nebes in ga umije v studeno vodo, potem jo pošlje v dežju še na zemljo.) Nagajivka (žarki, zvezdice, solnček, drobne ptice — vsi so deci bratci — vsi nagajivi.) Božično drevo (smreka, Božiču sporoči pozdrave, ko tod prispe.) Naročilo (dobi čudna ptička, naj gre na zemljo po zlato otroško duščico.) Igrale so se (zvezdice na nebu kot otroci, skrivale »slepa miška«, a siv oblak jih je videl in se zjokal nad nagajivim drobižem.) Vstajenje. (Deklici ozdravi na Velikonoč mati, ker je srčno prosila Boga za to.) Zimsko veselje (Jakec nese velikansko bombo, da jo postavi na pleča sneženega moža, ki ga pa gotovo prej prežene solnce s toplimi žar-

UPLENJEN GROB.

Goriški cvet, planinski raj — Bog domovini daj nazaj! Tam slavec njen goreč počiva, grob vir usahlj — solz — zakriva, v življenju pesnik jih pretakal, nad tužno domovino plakal — v morja bolesti — ko jo gledal — usode njene se zavedal — jo branil z mehkim rokami — ji klical: ljubim te s solzami!

Kot list na vrbi — trepetal, za dom — neurja — se je bal: Ko videl je že na obzorju ob sinjem Adrijskem morju sledove vojnega potresa, ki svet vesoljni zdaj pretresa... Zatekal se k planinski Soči, naročal ji v molitvi vroči: nevihte groza ko prihruje — naj njega mili dom rešuje!

Ki — z duše dna bil domu vdan — naj v smrti Lahu bo izdan?... On, ki v ljubezni-dom objemal, življenja moč od tam zajemal, edina slast — ki jo užival: domovja čar — v srce da vlivaj! Kot zarja čisto domotožje mu krčilo srce je ožje: Na rojstni raj — on kadarkoli ozrl se v osamelih boli!

Otmi ga Bog — iz laških rok, naj prost bo — pesniški prerok! Usliši naše prošnje vroče: Usmili se — krvave Soče, razjasni njeno spet valovje, pomiri Adrije vodovje, odvrni Lahe silovite: »Sovražnike domú srdite« — in v miru vse se bo objelo — domovje Tebi hvalo pelo!

Josip Čonč.

DELO SLOVENSKEGA UČITELJSTVA ZA »RDEČI KRIZ« IN DRUGE VOJNO-POMOŽNE SVRHE.

Franc Klinar, nadučitelj v p. v Ljubljani, 6 K; Marija Rupnikova, c. kr. učiteljica v Idriji, 8 K; mala šolarska prireditelj v Gradacu, 31.76 K; ljudska šola na Jesenicah nabrala v mesecu maju 1916 za »Rdeči križ« 1038 K; ista šola nabrala v milodarnih dneh od 4.—8. oktobra 1916 504 K; tedenska prisp. zbirka na tej šoli v letu 1916:

meseca februarja	16.24 K
« marca	54.02 «
« aprila	91.23 «
« maja	46.25 «
« junija	30.— «
« julija	35.67 «
« decembra	20.37 «
Skupaj	293.78 K

Marija Widrova, učiteljeva soproga v Ljubljani, 4 K; Anton Čadež, katehet v Ljubljani, 20 K; Evgen Legat, katehet v Ljubljani, 10 K; skupaj 1915.54 K.

V zadnji številki izkazanih 268.658.24 K Danes izkazanih . . . . . 1.915.54 «

Doslej nabranih . . . . . 270.573.78 K

V. VOJNO POSOJILLO.

Mestna hranilnica v Radovljici, kjer sodeluje tovariš Ivan Šega kot hranilnični ravnatelj, 500.000 K. V zadnji številki izkazanih 6.946.257 K Danes izkazanih . . . . . 500.000 «

Skupaj V. vojno posojilo 7.446.257 K

SREDNJE ŠOLE.

Evgen Jarc, c. kr. prof. in državni poslanec v Ljubljani, 25 K; dr. Gvidon Sajovic, c. kr. profesor v Ljubljani, 3 K; Jos. Wester, c. kr. profesor v Ljubljani, 25 K; skupaj 53 K.

Doslej izkazanih . . . . . 46.764.98 K Danes izkazanih . . . . . 53.— «

Skupaj . . . . . 46.817.98 K

DENARNI USPEH DELA SLOVENSKEGA UČITELJSTVA V DOBI VOJNE DO DANES.

Glasom izkazov v »Učit. Tovarišu«: Za »Rdeči križ« itd. . . . . 270.573.78 K III. vojno posojilo . . . . . 278.848.69 « IV. vojno posojilo . . . . . 2.761.038.— « V. vojno posojilo . . . . . 7.446.257.— « Srednje šole . . . . . 46.817.98 «

Končna vsota . . . . . 10.803.535.45 K

Slovenska šolska matica.

Kakor na vseh poljih človeškega umovanja, tako bo tudi na pedagoškem polju svetovna vojna povzročila velike preobrate. Že sedaj se nam kažejo novi vidiki in novi cilji ter se nam odpirajo nova pota k tem ciljem. Vedno bolj spoznavamo na pravno in nabožno podlago se opirajoči značajnost kot edini, pravi in zanesljivi smoter vsake vzgoje. Od nje je zavisna srečna bodočnost ne samo poedinca, ampak tudi družbe, ki vanjo spada posameznik; obitelji, naroda, cerkve, države in nazadnje vsega človeštva. In baš ta vzvišeni, ta idealni smoter doseči ali se mu vsaj približevati, postaja od dne do dne težavnejše, ker nam svetovna vojna s svojim krutim nastopanjem dela na vse strani zapreke in težave.

Sveta dolžnost vsakega očeta in vsake matere, ki ljubita svoje otročice, vsakega iskrenega rodoljuba, ki je vdan svojemu narodu, vsakega prepričanega kristjana, ki resnično ravna po naukih svoje vere, vsakega požrtvovalnega državljanca, ki pričakuje samo v mogočni Avstriji srečno bodočnost svojega naroda, in nazadnje vsakega ljudomilega človeka sploh, ki zaupa na zmago višjih človeških idealov, je, da z vsemi močmi podpira vsako resno stremiljenje za najvišjimi smotri resnično vzorne vzgoje najširših slojev ljudstva.

Slovenska Šolska Matica si je zastavila nalogo z vsemi močmi gojiti teoretično in praktično pedagogiko, ki nam kaže pot, po kateri se približujemo kolikor je to sploh mogoče, najvišjim smotrom človeške vzgoje. Baš v sedanji dobi se ji stavijo najtežavnejše naloge, baš sedaj je treba zbrati vse moči, ki vedejo do tega visokega cilja. In baš sedaj se ji ta naloga najbolj obtežuje. Pred vsem bi rabila sedaj največ gmotnih sredstev; naspotno pa se ji krči iz obče znanih vzrokov število članov in torej se krčijo tudi njeni dohodki. Ali je to res neobhodno potrebno? Slabi časi? Gotovo. Nihče ne dvc i, časi so težavni, zelo težavni. Tova: 4 K na leto! Ne veliko več kot en vinar na dan. Ali je res nemogoče, ta mali dar položiti lastni izobrazbi, občni kulturi, domovini na oltar?

Naša prošnja velja v prvi vrsti učiteljstvu, učiteljem in učiteljicam, naj postavijo vse moči, naj agitirajo in ne mirujejo, dokler ne bo vsaka šola, vsak

gredo, blago done. Ob vsaki priliki lahko sežeš po primerno kitico ter jo daš otrokom, naj se jo nauče. Veliko bo veselje staršev in hvaležne dece, ko bo Rapetova kitica posredovala ljubezen v družinah.

Če primerjamo večino teh pesmic z mladinskimi plodovi Župančičeve muze, smelo trdimo, da lahko korakajo poleg njih v slovenski svet. Tu ni vodenosti, prisilnega rimovanja, ne praznih besed, kakor jih nima Župančič. Sardenko je bil včasih dober. Za njim in Župančičem jo ubirajo: Gorenjko, Žgur, Vandot in dr. Rape je morda obdržal staro obliko, napredoval pa je z duhom časa glede predmeta, in to ga dela modernega.

To nam kaže današnji zvezek, ki je pomnožil mladinsko književnostno zgradbo za lep kamen — navzgor. Naj sprejme kritika knjigo kakorkoli, Rapetu se je ni treba sramovati, kakor se je ni doslej še nikoli. Kritika naj omenja bistvene napake, pa ne lepali, potem jo bomo vpoštevali ter smatrali resno sotrudnico na polju lepe umetnosti.

Zato kličemo: Pojdite, Pisanice, v pisani slovenski svet in oznanujte povsod evangeliji, ki vam ga je vdahnil vaš mojster, evangelij ljubezni.

ki. Prvi pes (kdo bi se mu ne smejal, ko se konča z: Bum!... Noska pa kri pordeči. Anka (mala neugnanka je ujela solnčni žarek in mu ga noče vrniti. O polnoči (hodijo skrateljčki — otrokom prijateljčki, predejo zlate nitke in nanje obešajo sanje.) Otrokova nebesa (so na zemlji, dokler zre nedolžen materino oko.) Oblačka (sta se oddaljila od Marijine črede na nebu, pa jih popila nebesna modrina, ko sta se zjokala, sta se skesanca vrnila, solze pa so z dežjem napojile zemljo. Skrateljček Sen (je pričaral ponoči deci sladke sanje, sam pa ni zaspal, zavrtel je kolesje sanj, vedno novih svetov.) Utrinke (zvezdne razlaga pesnik tako, da so si zvezde poiskale bruno — oje »velikega voza«, za podlago so mu izbrale mogočno zvezdo v sredi in se začele guncati...) Moj konjič (mislil otrokova, da sili vse povsod samo domov — k mami.) In svet prevzel sad delavnih je let. (Sivemu starčku prinašajo krilatci v sanjah spomine o vspelem delu boljših dni. Tedaj pa meni, da se mu je vrnila zlata mladost.)

Poslednji oddelek obseza čestitke: Deca ob godovnih dneh staršev. Tudi prvo pesem kot uporabno deklamovanko »Pod božičnim drevescem« bi uvrstil v ta oddelek. Pesmi vse gladko